

سرنشانی: جوانی، لیلا، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور: برنامه‌ریزی فعالیت‌های فرهنگی: اصول میانی و مراحل / تألیف لیلا جوانی،
رضا اسماعیلی، محمدرضا ملکی‌ها؛ کاری از دفتر مطالعات و آموزشهای علوم و مهارت‌های فرهنگی
اجتماعی بقیةالله(عجل الله تعالی فرجه الشریف).
مشخصات نشر: اصفهان: فرهنگستان اندیشه، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۸۶ ص.
فروست: دانشنی‌های فرهنگی: ۱.
شابک: ۹۷۸۶۰۰۶۶۲۰۰۴۶
وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: مدیریت فرهنگی -- برنامه‌ریزی
موضوع: مدیریت فرهنگی
شناسه افزوده: اسماعیلی، رضا، ۱۳۴۰ -
شناسه افزوده: ملکی‌ها، محمدرضا، ۱۳۵۷ -
شناسه افزوده: مؤسسه خیریه فرهنگی بقیةالله عجل الله تعالی فرجه الشریف (اصفهان)
بندی: بک: ۱۳۹۲، ج ۹، HM۶۳۷
رده بندی: ۳۰۶
شماره کتبی: ۳۲۳۷۰۹۱

برنامه‌ریزی فعالیت‌های فرهنگی

مؤلف: لیلا جوانی، دکتر رضا اسماعیلی و محمدرضا ملکی‌ها
ناشر: فرهنگستان اندیشه

کاری از: دفتر مطالعات و آموزشهای علمی و فرهنگی
مهارت‌های فرهنگی اجتماعی بقیةالله (عجل الله تعالی فرجه الشریف)
طراحی و اجرا: دفتر فنی نشر فرهنگستان اندیشه

تعداد صفحات: ۸۶ صفحه / قطع رقعی

نوبت چاپ: چاپ اول / ۱۳۹۲

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

بها: ۶۵۰۰ تومان

دفتر مرکزی: اصفهان، خیابان کاوه، خیابان دکتر باهنر

ابتدای خیابان آیت الله خادمی

مؤسسه فرهنگی بقیةالله (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

تلفن: ۳۳۷۸۳۳۳ - ۳۱۱

دورنگار: ۳۳۸۵۶۰۳ - ۳۱۱

www.farhangestan.net

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۵
چه باید کرد؟.....	۷
فصل اول.....	۱۰
تعریف برنامه ریزی.....	۱۰
اصول حاکم بر برنامه ریزی فرهنگی.....	۱۸
اصول دوم: دین محوری.....	۱۸
اصول سلف: اجرای فعالیتهای فرهنگی.....	۲۳
رویکردهای اصلی: رابطه فرهنگ و برنامه ریزی.....	۳۱
الگوهای ایجاد برنامه ریزی فرهنگی.....	۳۲
انواع برنامه ریزی فرهنگی.....	۳۳
فصل دوم.....	۶۴
برنامه ریزی عملیاتی فعالیتهای فرهنگی.....	۶۴

پیشگفتار

دستمایه آنچه از حیات بشری باقی خواهد ماند چیزی جز فرهنگ و نقش‌های اجتماعی نمی‌باشد. بدین سان ضرورت توجه به فرهنگ و عوامل مؤثر و سازنده آن پراهمیت ترمی گردد. عوامل مؤثر در فرهنگ و یا فاکتورهای سازنده فرهنگ بسیار متغیر هستند، طبقه‌های اجتماعی به دنبال تثبیت و گسترش فرهنگ بومی و یا فرهنگ مورد نظر می‌باشند؛ لذا اقداماتی در این راستا انجام می‌دهند، که حرکت‌های فرهنگی و یا فعالیتهای فرهنگی تعبیر می‌گردد. این فعالیت‌ها ممکن است توسط نهادهای حاکمیتی یک جامعه انجام گیرد و یا توسط توده مردم انجام گیرد. حکومت به صورت رسمی با وضع قوانین و اقدامات قانونی در حرکت‌های فرهنگی ایفای نقش می‌نمایند. نوع نگرش‌ها و سیاست‌های حکومتی نیز به صورت غیرمستقیم باعث بوجود آمدن پارامترهای مؤثر در فرهنگ جامعه می‌گردد، که حتی ممکن است بر پارامترها به تحولات فرهنگی عمیقی منجر، که مطلوب دولتمردان باشد. فرهنگ جامعه همانند محلول شیمیایی است که از مجموعه عناصر عنصر تشکیل شده است. میزان وزن عناصر، درجه حرارت و زمان ترکیب و دهها متغیر دیگر در حالت‌های محلول شیمیایی مؤثر است؛ اگر سازنده محلول آنها را رعایت نکند به محلول مورد نظر خود

دست پیدا نمی‌کند. فرهنگ جامعه نیز با تفاوت‌هایی همین گونه است.

توده مردم به صورت سازمان یافته، در قالب حرکت‌های نوینی مانند سازمانهای مردم نهاد (NGO) و یا حرکت‌های بومی مانند مساجد و روضه ها و یا غیرسازمان یافته (غیررسمی - غیرقانونی) در فرهنگ سازی و تحولات فرهنگی جامعه مؤثر هستند.

فعالیت فرهنگی دارای اصول، مبانی و مراحل خاص می‌باشد که توجه به آن ما را در نیل به اهداف مورد نظر مساعدت می‌باید. حرکت و جنبش نیازمند به مسئول، رهبر و مدیر می‌باشد. با تأمل در تاریخ بشریت به این نتیجه می‌رسیم که به دنبال پیروغ‌های بشر، قوم و قبیله و به دنبال آن مدیریت شکل گرفت. لازم است مدیریت رهبری و مدیریت است. مدیریت در عرصه فرهنگ جوانمرد، در سه سطح کلان (شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت خانه ها، کمیسیونهای تخصصی مجلس شورای اسلامی) سطح میانی (ادارات مرتبط، صدا و سیما، حوزه های علمیه، دانشگاهها) و سطح خرد (مساجد، هیئت ها، روزنامه ها، سایت ها) و مراکز و کانونهای محلی) محقق می‌گردد. هریک از سطوح تعریف شده دارای وظایفی هستند، حوزه کلان به سیاستگذاری، راهبردها، چشم انداز و هدایت کلی، حوزه

میانی اقداماتی نظیر تهیه دستورالعمل و آیین نامه و اجرائیات کلی، تحقیقات و پژوهشهای گسترده و نهادینه سازی فرهنگ و حوزه خرد اقداماتی نظیر تبلیغ، جذب، سازمان دهی، اجرائیات خرد و آموزش را برعهده دارد. نقش برنامه در تمامی این فرآیندها قابل دقت است. برنامه ریزی شامل هدایت گذاری، سیاستگذاری کلی، تعیین مقاصد سازمان، حرکتها، نقشه راه، برنامه و دستورکاری باشد. دربرنامه ریزان اصل زمان شناسی، اصل دین محوری، اصل انسان مداری، اصل انعطاف و پویایی درعین اصول گرایی، اصل مشارکت عمومی، اصل تقویت فرهنگ محلی، اصل دانش محوری و عقلانیت، اصل عدم تعصب گرایی، اصل اجماع، اصل توجه به تکنولوژی جدید وجود دارد. دریک حرکت فرهنگی اگر اصول فوق و چهارچوبی حاکم شناخته و رعایت نگردد موفقیت های لازم حاصل نمیشود. توصیه می گردد در فعالیتهای فرهنگی به نقش مشورت توجه گردد، ضرورت ها و نیازها تبیین گردد، آراء عوامل مورد تأمل و بیرونی حتی الامکان جمع گردد، رعایت تلطیف را در نظر بگیرد و به مسایل معنوی و اخلاص در رفتار توجه ویژه گردد. نگاه بلند مدت دربرنامه ها داشته و کوتاه مدت اقدام نگردد. ارتباط با روحانیت نقش بسزایی در حرکت های فرهنگی دارد

و توجه به ظرفیت های مالی و انسانی بسیار پراهمیت است .
توجه داشته باشیم که کارهای فرهنگی به هیچ وجه کامل
نمی باشد و نمی تواند تمامی استعدادها و وظایف جامعه را
سراب نماید . لذا از تنگ نظری و تعصب گرایی پرهیز و سعی
شود بانگاهی باز به محیط پیرامون نگاه گردد .

پژوهش های و تحقیقات و آموزش های علوم و مهارت های فرهنگی

موسسه فرهنگی بقیه الله

محمد رضا ملکی ها

